

- H E M M E L I G -

HEMMELIG

E 34/ 68/B/GBV/ORA/LO/30/2

- 5. JUN. 1968

EKSP. NR. 1 AV 5 KITT.

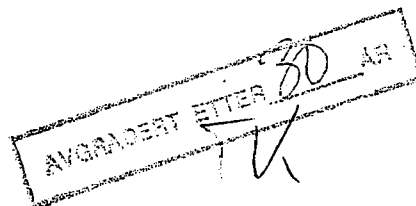
Side 1 av 1 sider.

Sjefen for Distriktskommando Nord-Norge (Ekspl nr 1)
Sjefen for Finnmark landforsvar (Ekspl nr 2)

Gjenpart:

JEM (Ekspl nr 3)

SEVRER BN (Ekspl nr 4)

SOVJETISK MERSEVELSE I GRENSEOMRÅDET I TIDEN 6. - 11. JUNI 1968.

Int.ford: ./.
Arkiv ek pl
nr 5.

1. Vedlagt følger en oversikt som viser de meldinger som etter hvert løp inn om de sovjetiske hærstyrkers virksomhet i grenseområdet. Oversikten viser også hvilke beredskapstiltak som ble foretatt ved Garnisonen i Sør-Varanger, samt de orienteringer/meldinger som ble mottatt fra høyere myndighet. Etter ordre fra Distriktskommando Nord-Norge, ved stabssjefen, sendes gjenpart av denne ekspedisjon direkte til Overstkommanderende for Nord-Norge.
2. De beredskapstiltak som ble truffet ved GBV bør bli a sees i lys av
 - at intet varsel om den sovjetiske øvelse var mottatt
 - at liknende troppekonsentrasjoner ikke hadde forekommet i grenseområdet de siste 15 år
 - at det ikke ble mottatt noen orienteringer eller direktiver fra høyere myndighet de første 32 timer.

Avdelingens handling i denne periode var derfor utelukkende basert på de observasjoner eget personell foretok, under hensyntaken til:

 - Garnisonens militære oppdrag.
 - Den lokale befolknings reaksjon.
 - Sovjetisk reaksjon på grunnlag av direkte observasjoner eller meldinger gjennom lokale rapportører.
 - Moralens hos avdelingens befal og mannskaper.
3. Militært sett ble beredskapstiltakene søkt avpasset slik at avdelingen kunne ta opp kamp om grensen skulle bli overskredet. I den periode de sovjetiske styrker var under fremrykning, var beredskapet på det høyeste. Da det ble klart at fremrykningen var stoppet opp, og at styrkene delvis hadde gravet seg ned ble det innført løpninger.

- H E M M E L I G -

HEMMELIG

HEMMELIG

Side 2 av 3 sider.

AVSFØRT ETTER

Militært sett forelå det likevel følgende fysiske muligheter i de ca 4 dager de sovjetiske tropper lå gruppert ved grensen:

- Egne grensestyrker kunne når som helst bli tatt under direkte ild av stridsvognskanoner og mitraljøser.
- Sovjetisk artilleri kunne skyte inn til ca 12 km inn på norsk område.
- Grensen kunne overskrides av stridsvogner i løpet av 5 minutter.

4. En sovjetisk øvelse av et slikt omfang ble fort kjent blant den lokale befolkning. SJGSV anså det riktig at det sivile samfunn ble klar over at garnisonen reagerte med beredskaps-tiltak. I motsatt fall var det fare for at den positive innstilling som stort sett er tilstede, ville ha endret seg. Allerede den 7. juni holdt garnisjonschefen derfor en orientering for befalets kustruer, og med den kontakt som normalt er mellom garnisonens personell og den stedlige befolkning, så det ut til at de fornødne opplysninger ble spredt.
 5. Avdelingen anså det viktig at sovjetrussene ble klar over at GSJ var forberedt på å møte et eventuelt angrep. Mangel på reaksjon kunne bli tatt som et svakhetstegn, mens en overdreven reaksjon kunne tyde på nervøsitet. Om det for-
enskede virkning med de tiltak som ble iverksatt, er naturligvis umulig å si.
 6. Til slutt bør vel nevnes den viktigste årsak til at et rimelig beredskap måtte iverksettes, nemlig hensynet til avdelingens moral. Hvis soldatene i denne situasjon ikke var blitt satt i beredskap, ville de sikkert sterkt ha betvilt sin berettigelse i grenseområdet. Hensynet til befalet gir i samme retning. Det ville ha vært meget vanskel-
lig å få befalet til å forstå betydningen av å holde en høy beredskap ved en krig i Midtøsten, men ikke å reagere når sovjetiske tropper står utenfor stuedøren.
 7. Av erfaringer fra denne situasjon vil en spesielt peke på:
 - Varsel om øvelser av liknende art bør gis SJGSV så tidlig som mulig.
 - Om høyere myndighet ikke kan gi varsel, bør det så snart som mulig gis direktiver om hvor langt en skal gå beredskaps-
messig av politiske og/eller militære grunner.
- Når dette trekkes frem spesielt, er det ut fra det faktum at GSJ er den avdeling som representerer såvel vårt eget forsvaret som NATO, vis a vis russerne, i en slik situasjon. Overilte handlinger, eller mangel på handling, kan få betydning langt utover avdelingens eget ansvarsområde. Formodent-
lig bør det gis en form for stående direktiv for at en liknende situasjon skal kunne møtes med adekvate tiltak.

- H E M M E L I G -

HEMMELIG

- H E M M E L I G -
HEMMELIG

Side 3 av 3 sider.

4. BRADERT ETTER *SO* *AS*

8. Situasjonen bragte en svakhet frem ved avdelingens eget varselingsystem. Den sovjetiske fremrykning foregikk i ly av tett anedrev og dårlig sikt og det tok derfor betydelig tid før en ble fullt klar over oppmarsjens omfang. Det er derfor behov for enkelt radarutstyr som kan brukes under slike forhold. Uten å gå for meget i detalj, vil en igjen understreke at følgende mangler igjen ble åpenbare:

- Manglende ildstøtte.
- Den svake oppsetning på sanitetsviden.
- Sambandsmidlenes begrensning.

Sporerådet om ildstøtte er nær sin løsning, idet fire stk SOBR er ventende i nærreste fremtid. Sambandsproblemet er under vurdering i Herrens samband, og vil formodentlig bli løst i løpet av nærreste tid. Sanitetsopprådet er ikke løst, og såvidt vites er det heller ikke noen umiddelbar løsning på sporerådet. Alt dette har tidligere vært tatt opp av GSV, og en går ut fra at ytterligere begrunnelse er overflødig.

9. Til slutt kan nevnes at soldatene reagerte svært positivt på den relativt spente situasjonen som varte i ca 4 dager. Samtlige som nå eller stadig ble orientert om de sovjetiske styrkers bevegelser har fått en førsteklasse forsvaretsmotivering. At befalst fullt ut opptrådte tilfredsstillende, er kanskje unødvendig å trekke frem.

Odd Stab Anne
Oberstløytnant
Garnisonsjef

HEMMELIG

Vedlegg: 1.

- H E M M E L I G -